

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра початкової освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2019 року

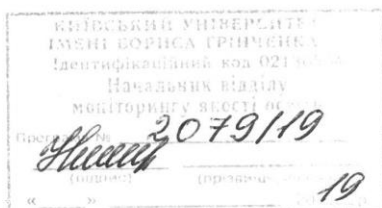

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФП.09 ОСНОВИ СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

для студентів четвертого курсу

спеціальності 013 Початкова освіта
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 013.00.01 «Початкова освіта»

Київ – 2019

Розробник:

Вишнівська Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту

Викладач:

Вишнівська Наталія Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол № 3 від 04 вересня 2019 року

Завідувач кафедри Г.Л. Бондаренко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 013.00.01

«Початкова освіта»

«04» 09 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми 013.00.01 «Початкова освіта»

 Г.Л. Бондаренко

Робочу програму перевірено

«05» 09 2019 р.

Заступник директора М. А. Машовець

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р. Протокол № (ПБ)
(підпис)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р. Протокол № (ПБ)
(підпис)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р. Протокол № (ПБ)
(підпис)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р. Протокол № (ПБ)
(підпис)

Київ – 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
<i>Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»</i>		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	4	4
Семестр	7	7
Кількість змістовий модулів із розподілом:	4	4
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	42	16
Модульний контроль	8	–
Семестровий контроль	30	30
Самостійна робота	40	74
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розгляд сучасного стану та наукових концепцій суспільствознавчої освіти, зокрема в початковій освіті, забезпечення розвитку особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві.

Завдання навчальної дисципліни:

- усвідомлення концепції суспільствознавчої освіти, принципів формування «Суспільствознавства», способи їх втілення навчально-виховному процесі початкової освіти;
- створення умов для набуття успішного досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки, формування емоційно-ціннісного компоненту громадянської культури особистості;
- оволодіння дидактико-методичними знаннями з навчальної дисципліни;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- реалізація виховного спрямування предмета з метою формування професійних рис і якостей особистості;
- формування готовності до творчої активності у професійній діяльності.

Завдання передбачають формування таких компетентностей:

- проводити уроки «Я у світі» в початковій школі;
- оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій;
- проектувати зміст і методику проведення уроків курсу «Я у світі», вікторин, конкурсів, предметних вечорів, уроків «без дзвінків», гуртка, волонтерської та дитячої громадської організації для учнів початкової школи;
- проводити уроки курсу «Я у світі», вікторини, конкурси, предметні вечори, уроки «без дзвінків», засідання гуртка, засідання волонтерської та дитячої громадської організації в початковій школі.

Результати навчання за дисципліною

- знання навчальної дисципліни, достатні для успішної діяльності в освітній сфері;
- вміння ефективно і гнучко використовувати знання з навчальної дисципліни в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності;
- проектувати навчально-виховний процес з використанням сучасних технологій, відповідних загальним і специфічним закономірностям та особливостям вікового розвитку особистості;
- здатність моделювати уроки інтегруючи різні освітні галузі з застосуванням сучасних педагогічних технологій навчання, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення;
- уміння робити презентації (усно/письмово), виконувати дослідницькі, експериментальні проекти;
- здатність аналізувати навчально-методичні комплекти для початкової школи, оцінювати їхнє змістово-технологічне наповнення відповідно до дидактичних вимог;
- уміння здійснювати пошук і огляд інформації щодо сучасних технологій навчання у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси (періодичні видання, бази даних, веб-сайти, портали тощо);
- здатність аналізувати перспективний педагогічний досвід учителів із застосування сучасних технологій навчання суспільствознавству для подальшого його впровадження в навчально-виховний процес початкової школи;
- здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи лідерські якості, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваних результатів.

1. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					МКР	Самостійна
	Усього	Лекції	Семинарські	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства							
Тема 1. Сучасний стан та проблеми суспільствознавчої освіти	2	2					
Тема 2. Життя людини. Діяльність людини	6		2				4
Тема 3. Портрет людства. Етнос, народність, нація. Антропологічні риси українців, етнічна карта України, єдність людства	8			4			4
	2					2	
Разом	18	2	2	4	-	2	8
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Основи суспільствознавства з методикою навчання»							
Тема 4. Методологічні основи навчання суспільствознавства в початковій школі	4	2					2
Тема 5. Особливості реалізації освітньої галузі «Суспільствознавство» та «Громадянської та історичної освітньої галузі» Державного стандарту початкової освіти	4	2					2
Тема 6. Шляхи формування у молодших школярів предметних та ключових компетентностей	4		2				2
Тема 7. Організація життєдіяльності молодших школярів. Життєдіяльність дитини, різні аспекти її життя, форми активності, види діяльності	6			2			4
Тема 8. Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі	8			4			4
	2					2	
Разом	28	4	2	6	-	2	14

Змістовий модуль 3. Особливості навчання суспільствознавства у початковій школі							
Тема 9. Форми, методи, прийоми та засоби навчання суспільствознавства у початковій школі	6	2					4
Тема 10. Сучасні педагогічні технології в суспільствознавчій освіті початкової школи. Особливості розвивального навчання. Формування дослідницької поведінки молодших школярів	10			2			8
Тема 11. Суспільствознавча та екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ»	12			4			8
Тема 12. Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі	6			2			4
	2					2	
Разом	36	2	-	8	-	2	24
Змістовий модуль 4. Реалізація суспільствознавчої освіти у змістових лініях освітніх галузей «Суспільствознавство» та «Історична і громадянська» у початковій школі							
Тема 13. Реалізація суспільствознавчої освіти у навчально-виховному процесі початкової школи	6	2					4
Тема 14. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу	8			2			6
Тема 15. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра	8			2			6
Тема 16. Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів в межах змістових ліній «Я Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці»	10			4			6
Тема 17. Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання	4			2			2
	2					2	
Разом	38	2	-	10	-	2	24
Усього годин	120	10	4	28	-	8	40/30

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна					МКР	Самостійна
	Усього	Лекції	Семинарські	Практичні	Лабораторні		
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства							
Тема 1. Сучасний стан та проблеми суспільствознавчої освіти	6	2					4
Тема 2. Життя людини. Діяльність людини	8		2				6
Тема 3. Портрет людства. Етнос, народність, нація. Антропологічні риси українців, етнічна карта України, єдність людства	6						6
Разом	20	2	2	-	-	-	16
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Основи суспільствознавства з методикою навчання»							
Тема 4. Методологічні основи навчання суспільствознавства в початковій школі	8	2					6
Тема 5. Особливості реалізації освітньої галузі «Суспільствознавство» та «Громадянської та історичної освітньої галузі» Державного стандарту початкової освіти	6						6
Тема 6. Шляхи формування у молодших школярів предметних та ключових компетентностей	6						6
Тема 7. Організація життєдіяльності молодших школярів. Життєдіяльність дитини, різні аспекти її життя, форми активності, види діяльності	6						6
Тема 8. Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі	8			2			6
Разом	34	2	-	2	-	-	30

Змістовий модуль 3. Особливості навчання суспільствознавства у початковій школі							
Тема 9. Форми, методи, прийоми та засоби навчання суспільствознавства у початковій школі	8			2			6
Тема 10. Сучасні педагогічні технології в суспільствознавчій освіті початкової школи. Особливості розвивального навчання. Формування дослідницької поведінки молодших школярів	8			2			6
Тема 11. Суспільствознавча та екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ»	8						8
Тема 12. Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі	8						8
Разом	32	-	-	4	-	-	28
Змістовий модуль 4. Реалізація суспільствознавчої освіти у змістових лініях освітніх галузей «Суспільствознавство» та «Історична і громадянська» у початковій школі							
Тема 13. Реалізація суспільствознавчої освіти у навчально-виховному процесі початкової школи	8			2			6
Тема 14. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу	6						6
Тема 15. Усвідомлення довкілля і себе у ньому. Елементи культурно-історичного середовища. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра	6						6
Тема 16. Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів в межах змістових ліній «Я Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці»	8		2				6
Тема 17. Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання	6						6
Разом	34	-	2	2	-	-	30
Усього годин	120	4	4	8	-	-	74/30

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства

Тема 1. Сучасний стан та проблеми суспільствознавчої освіти.

Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства. Світ, його властивості та будова. Людина її походження і сутність. Портрет людства.

Основні поняття теми: світ, походження і розвиток життя, цивілізація, суспільство, природа і людина, краса і цінність людини, становлення і самовдосконалення людини, права людини.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 5]

Додаткові [1, 6]

Лекція 1. Сучасний стан та проблеми суспільствознавчої освіти.

Тема 2. Життя людини. Діяльність людини.

Вікові етапи людського життя. Визначеність, сенс і мета життя. Цінність життя. Потреби і діяльність людини. Свобода і відповідальність. Цілі й засоби. Організація і саморегуляція діяльності. Духовний світ людини. Людина серед людей.

Основні поняття теми: життя людини, діяльність, почуття, емоції, темперамент, свідомість, знання і пізнання, оцінки, цінності, норми, цілі та ідеали, спілкування, мова, людина в суспільстві.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 5]

Додаткові [1, 6]

Семінарське заняття 1. Життя людини. Діяльність людини.

Тема 3. Портрет людства. Етнос, народність, нація. Антропологічні риси українців, етнічна карта України, єдність людства.

Етнографічна група або субетнос, народність, нація. Антропологічні риси українців, етнічна карта України, єдність людства.

Основні поняття теми: етнос, народність, нація.

Рекомендовані джерела

Основні [2]

Додаткові [1]

Практичне заняття 1-2. Портрет людства. Етнос, народність, нація. Антропологічні риси українців, етнічна карта України, єдність людства.

Змістовий модуль II.

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Основи суспільствознавства з методикою навчання»

Тема 4. Методологічні основи навчання суспільствознавства в початковій школі.

Становлення методики викладання природничих та суспільствознавчих наук. Мета та завдання громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти. Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти цикл (1-2 класи) під керівництвом Р.Б. Шияна. Зміст навчання, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко. Науково-методичні аспекти та особливості формування суспільствознавчих уявлень та понять в початковій школі.

Основні поняття теми: методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти; типова освітня програма, суспільствознавчі уявлення і поняття.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 3, 4, 5]

Додаткові [5, 6]

Лекція 2. Методологічні основи навчання суспільствознавства в початковій школі.

Тема 5. Особливості реалізації громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти.

Особливості та специфіка досягнення мети та реалізації громадянської та історичної освітньої галузі. Основні змістові лінії та структурні компоненти громадянської та історичної освітньої галузі.

Основні поняття теми: наступність у зв'язках між дошкільною, початковою загальною та базовою загальною середньою освітою; системність, перспективність, соціальна і громадянська компетентності; соціальний досвід молодших школярів; зв'язок навчального матеріалу з життям; активне і свідоме нагромадження.

Рекомендовані джерела

Основні [3, 4]

Додаткові [5]

Лекція 3. Особливості реалізації громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти.

Тема 6. Шляхи формування у молодших школярів предметних та ключових компетентностей.

Реалізація ключових компетентностей: громадянської і соціальної через комплекс компетенцій, які мають специфіку залежно від конкретної галузі, предмета, вікових можливостей учнів. Змістові лінії освітньої галузі «Суспільствознавство» та громадянської та історичної освітньої галузі. Світоглядна позиція у змісті програми навчального предмета «Я у світі», «Я досліджую світ».

Основні поняття теми: соціальна і громадянська компетентності; змістові лінії, загальнодидактичні та конкретнопредметні принципи, навчальні програми.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 3, 4]

Додаткові [5]

Семінарське заняття 2. Шляхи формування у молодших школярів предметних та ключових компетентностей.

Тема 7. Організація життєдіяльності молодших школярів. Життєдіяльність дитини, різні аспекти її життя, форми активності, види діяльності

Життєдіяльність дитини, різні аспекти її життя. Форми активності. Види діяльності. Ігрові форми навчання суспільствознавству.

Основні поняття теми: форми активності, види діяльності, ігрові форми.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 3]

Додаткові [6]

Практичне заняття 3. Організація життєдіяльності молодших школярів. Життєдіяльність дитини, різні аспекти її життя, форми активності, види діяльності.

Тема 8. Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі.

Класифікація активних методів навчання. Характер навчально-пізнавальної й ігрової діяльності, спосіб організації ігрової взаємодії, місце проведення занять, їхнє цільове призначення, тип використовуваної імітаційної моделі тощо.

Основні поняття теми: активні методи навчання.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 3]

Додаткові [6]

Практичне заняття 4-5. Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі.

Змістовий модуль III.

Особливості навчання суспільствознавства у початковій школі

Тема 9. Форми, методи, прийоми та засоби навчання суспільствознавства у початковій школі.

Поняття про форми навчання. Класифікація методів навчання суспільствознавства. Прийоми та засоби навчання суспільствознавства. Класифікація обладнання (обладнання живого куточку, географічного майданчику, навчально-дослідної ділянки тощо).

Основні поняття теми: форми навчання; методи та прийоми навчання; інтерактивні методи, обладнання, інформаційні технології.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 5]

Додаткові [5]

Лекція 4. Форми, методи, прийоми та засоби навчання суспільствознавства.

Тема 10. Сучасні педагогічні технології в суспільствознавчій освіті початкової школи.

Особливості розвивального навчання. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної системи навчання. Формування дослідницької поведінки молодших школярів. Проблемне навчання. Головні умови успішності проблемного навчання. Головні психолого-педагогічна цілі проблемного навчання. Форми проблемного навчання. Принципи проблемного навчання.

Основні поняття теми: розвивальне навчання, дослідницьке навчання. мотивація, проблемний виклад, самостійність у роботі учнів, інтеграція, варіативність, алгоритмізовані, дидактичні завдання.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 3, 5]

Додаткові [5]

Практичне заняття 6. Сучасні педагогічні технології в суспільствознавчій освіті початкової школи.

Тема 11. Суспільствознавча та екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ».

Зміст суспільствознавчої та екологічної освіти молодших школярів. Формування екологічної культури молодших школярів. Формування моральних та екологічних відносин у молодших школярів. Дослідницькі домашні завдання екологічного змісту. Особливості використання технології портфоліо у початкових класах. Види робіт які може містити портфоліо.

Основні поняття теми: екологічна освіта, робоче (загальне) портфоліо, демонстраційне (учнівське) портфоліо, структура учнівського портфоліо.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 3, 5]

Додаткові [5]

Практичне заняття 7-8. Суспільствознавча та екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ».

Тема 12. Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі.

Технологія проектування в історико-педагогічному контексті. Методика організації творчого проектування в початковій школі. Застосування технології проектування на уроках «Я у світі».

Основні поняття теми: метод проектів, творчий проект, макропроект, мікропроект.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 5]

Додаткові [5]

Практичне заняття 9. Технологія творчого проектування у контексті проблемного навчання. Особливості організації та проведення проектних занять у початковій школі.

Змістовий модуль IV. Реалізація суспільствознавчої освіти у змістових лініях освітніх галузей «Суспільствознавство» та «Історична і громадянська» у початковій школі

Тема 13. Реалізація суспільствознавчої освіти у навчально-виховному процесі початкової школи.

Особливості навчання суспільствознавству у 1-2 та 3-4 класах. Формування громадянської компетентності у процесі інтеграції різних освітніх галузей.

Основні поняття теми: державний стандарт початкової освіти, типова освітня програма початкової освіти, інтеграція освітніх галузей.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 3, 5]

Додаткові [3, 5]

Лекція 5. Реалізація суспільствознавчої освіти у навчально-виховному процесі початкової школи.

Тема 14. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.

Рід, родина, сім'я. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Мораль, моральні цінності та моральна культура. Моральні цінності українського народу.

Основні поняття теми: родина, колектив, суспільство, мораль, цінності.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 5]

Додаткові [2, 5]

Практичне заняття 1. Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві. Моральні цінності українського народу.

Тема 15. Усвідомлення довкілля і себе у ньому.

Елементи культурно-історичного середовища. Використання українських народних традицій та звичаїв у навчанні молодшого школяра .

Основні поняття теми: культурно-історичне середовище, українські народні традиції та звичаї.

Рекомендовані джерела

Основні [2, 5]

Додаткові [2, 5]

Практичне заняття 11. Усвідомлення довкілля і себе у ньому.

Тема 16. Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів.

Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів в межах змістових ліній «Я Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Основні поняття теми: громадянська компетентність, змістові лінії освітніх галузей «Суспільствознавство» та «Історична і громадянська».

Рекомендовані джерела

Основні [2, 3, 4]

Додаткові [4, 5]

Практичне заняття 12-13. Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів.

Тема 17. Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання.

Організація роботи учнів / учениць на різних етапах проекту. Інтерактивні форми та методи розв'язання проблеми проекту. Формулювання ключової проблеми, вибір теми проекту. Розробка структури освітнього проекту. Навчальний зміст освітнього проекту. Підготовка методичних матеріалів до проектної діяльності

Основні поняття теми: інтегровано-тематичне навчання, проект.

Рекомендовані джерела

Основні [1, 5]

Додаткові [1, 5]

Практичне заняття 14. Особливості методики організації інтегрованого проектно-тематичного навчання.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Відвідування практичних занять	1	2	2	3	3	4	4	5	5
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	0	0	0	0
Робота на практичному занятті	10	2	20	3	30	4	40	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	5	25	6	30	8	40
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		10	69	16	96	16	100	20	121
Максимальна кількість балів		386							
Розрахунок коефіцієнта		386 : 60, Коефіцієнт – 6,43							
		(X : 6,43) + 40 (екзамен) = 100 б., де X – загальна кількість балів за навчальну дисципліну							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства			
1-2	Створити презентацію на тему: «Життя людини – найвища цінність» яка міститиме матеріал: серії фотоматеріалів, інтерактивні вправи, вислови митців, цікаву інформацію та завдання.	4	5
3	Розробіть розповідь на тему: «Людське життя – найвища цінність», перетворіть її на проблемне викладення. Розробіть евристичну бесіду на тему: «Моральні якості людини», припустіть та проаналізуйте можливі помилки вчителя.	4	5
Змістовий модуль 2.			
Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Основи суспільствознавства з методикою навчання»			
4	Здійснити порівняльний аналіз змісту освітніх галузей «Суспільствознавство», «Громадянська та історична освіта». Опрацювати основні положення предметів «Я у світі», «Я досліджую світ».	2	5
5	Проаналізуйте громадянську і соціальну компетентності як ключові, що реалізуються через комплекс компетенцій, які мають специфіку залежно від конкретної галузі, предмета, вікових можливостей учнів.	2	5
6	Проаналізуйте існуючі робочі програми які реалізують громадянську та історичну освітню галузь у початковій школі (по 2 теми). Заповніть таблицю	2	5
	Напрямки аналізу		
	Предметні компетентності		
	Ключові компетентності		
7	Підберіть ігрові форми навчання суспільствознавству для учнів різного вікового періоду.	4	5

8	Запропонуйте активні і пасивні методи навчання, які можна використати під час вивчення змістової лінії «Я серед людей».	4	5																								
Змістовий модуль 3. Особливості навчання суспільствознавства у початковій школі																											
9	Складіть план роботи суспільствознавчого гуртка за зразком: Гурткова робота Назва гуртка. Девіз гуртка. Емблема. Планування роботи гуртка	4	5																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Вид та місце заняття</th> <th>Зміст заняття</th> <th>Дата проведення</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	№	Вид та місце заняття	Зміст заняття	Дата проведення																						
№	Вид та місце заняття	Зміст заняття	Дата проведення																								
	Розробіть сценарій позакласного заходу.																										
10	1. Розробіть завдання для експериментальної роботи у початковій школі. 2. Розробіть дослідно-творчі завдання які формуватимуть громадянську компетентність у процесі інтеграції різних освітніх галузей.	8	10																								
11	1. Складіть календарний план, за зразком, вивчення курсу «Я досліджую світ» на I семестр (клас оберіть самостійно). Використовуйте навчальні програми та чинні підручники.	8	10																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Тема</th> <th>Дата</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>Тема 1. Як проводити дослідження (4 год.).</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>Чому я хочу стати дослідником?</td> <td>03.10.2019</td> </tr> </tbody> </table>	№	Тема	Дата		Тема 1. Як проводити дослідження (4 год.).			Чому я хочу стати дослідником?	03.10.2019																	
№	Тема	Дата																									
	Тема 1. Як проводити дослідження (4 год.).																										
	Чому я хочу стати дослідником?	03.10.2019																									
	2. Складіть календарний план вивчення курсу «Я у світі» (клас оберіть самостійно).																										
12	Розробіть проект використовуючи структурні одиниці у виконанні творчого макропроекту (теми з навчальних програм).	4	5																								
Змістовий модуль 4. Реалізація суспільствознавчої освіти у змістових лініях освітніх галузей «Суспільствознавство» та «Історична і громадянська» у початковій школі																											
13	Розробіть алгоритм завдань, прийомів роботи, які будуть активізувати діяльність учнів та його рефлексивну свідомість	4	5																								
14	1. Побудуйте логічні схеми понять: родина, суспільство. 2. Розкрийте зміст понять теми: «Моральні цінності» за зразком:	6	10																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Поняття теми</th> <th>Визначення</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	№	Поняття теми	Визначення																							
№	Поняття теми	Визначення																									
15	1. Розкрийте варіативність викладення матеріалу до теми: «Гурбота кожного про оточення, про довкілля, про історичну та культурну спадщину», в контексті поширених видів навчання, за зразком.	6	10																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Види навчання</th> </tr> <tr> <th>Мета</th> <th>Пояснювально-ілюстративне</th> <th>Проблемне</th> <th>Розвивальне</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Принципи</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Форми</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Методи</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Види діяльності</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Види навчання				Мета	Пояснювально-ілюстративне	Проблемне	Розвивальне	Принципи				Форми				Методи				Види діяльності					
Види навчання																											
Мета	Пояснювально-ілюстративне	Проблемне	Розвивальне																								
Принципи																											
Форми																											
Методи																											
Види діяльності																											
	2. Розробіть проект на тему: «Славетні українці».																										

16	Створити презентацію до однієї із змістових ліній, яка міститиме матеріал: серії фотоматеріалів, інтерактивні вправи, вислови митців, цікаву інформацію та завдання. Скласти інструкції до організації творчої роботи, яка спрямована на вироблення навичок громадянської поведінки та виховання громадянських чеснот.	6	10
17	Розробка та презентація проектної теми за вибором.	2	5
Усього:		70	105

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

№	Критерії оцінювання самостійної роботи	Кількість балів
1	Вчасність подання роботи	1
2	Змістовність та структурованість поданого матеріалу	1
3	Уміння стисло, логічно й повно виконати завдання	1
4	Наявність авторської позиції	1
5	Наявність сучасних підходів	1
Підсумковий бал		5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі тестування та перевірки виконання завдань для самостійної роботи.

Тест – 25 питань для кожного студента. Кожна правильна відповідь на питання тесту оцінюється в 1 бал.

Кількість балів	Характеристика
20–25	характеризується глибокою аргументованістю прийнятих рішень 3-ма вагомими аргументами, застосуванням метатекстових засобів для уведення аргументів; використанням різних типів аргументації; аналізом конкретних фактів; добором доцільних прикладів до аргументів; уміннями підсумовувати, узагальнювати свої міркування й доведення загальним висновком; вільним володінням термінологічним апаратом дисципліни; успішністю та оригінальністю вирішення ситуації
15–19	характеризується аргументованістю прийнятих рішень 2-ма вагомими аргументами, застосуванням метатекстових засобів для уведення аргументів; аналізом конкретних фактів; добором доцільних прикладів до аргументів; уміннями підсумовувати, узагальнювати свої міркування й доведення; успішністю вирішення ситуації
9–14	характеризується неповною аргументованістю, істотними неточностями в аналізі прийнятих рішень; помилками у застосуванні термінологічного апарату навчальної дисципліни; труднощами у формулюванні висловлювань
0–8	рівень готовності неаргументований, неструктуровані міркування і доведення, невміння проводити аналіз ситуації та формулювати правильні коментарі та висновки

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестрове оцінювання здійснюється у формі екзамену з дисципліни «Основи суспільствознавства з методикою навчання». Форма проведення письмова (комп'ютерне тестування). За правильну відповідь на кожне запитання тесту студент отримує 1 бал. Максимальна кількість балів за виконання тесту – 40.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Назвіть розвивальні завдання курсу «Я у світі».

До яких методів відносять демонстрацію, спостереження?

Назвіть послідовність умов формування уявлення.

Назвіть зміст та державні вимоги до змістових ліній освітньої галузі «Суспільствознавство».

Який вид розповіді може мати репродуктивний або проблемний характер?

Що називають інтерактивним навчанням?

У яких класах за навчальним планом реалізується предмет «Я у світі»?

Дайте визначення поняттям: «особа», «індивід», «людина», «громадянин».

Назвіть макроетапи уроку систематизації та узагальнення знань, умінь та навичок у процесі вивчення курсу «Я у світі».

Формування якого пізнавального вміння учнів початкових класів має такий алгоритм: 1) аналіз об'єкта; 2) знаходження спільних ознак; 3) знаходження відмінних ознак?

Назвіть макроетапи уроку засвоєння нових знань, умінь та навичок у процесі вивчення курсу «Я у світі».

Дайте визначення поняттям: «етнос», «народність», «нація».

Назвіть загальнодидактичні принципи навчання курсу «Я у світі».

Що є предметом вивчення методики суспільствознавства?

До якої групи методів дослідження можна віднести метод аналізу учнівських портфоліо?

Назвіть виховні завдання курсу «Я у світі».

До якої групи відносять методи навчання які використовують на уроках «Я у світі»: гра, вправи, експеримент, моделювання, проектування?

Які вміння на уроках «Я у світі» формує вчитель за допомогою таких питань: «Що відбулося спочатку?», «Що відбулося потім?», «Чому зимуючі птахи з настанням холодів перелітають ближче до житла людей?»

Назвіть масові позакласні заходи які використовують в процесі вивчення суспільствознавства.

Назвіть теоретичні методи дослідження методики навчання суспільствознавства.

Назвіть умови формування умінь у курсі «Я досліджую світ».

До якої категорії відносять урок «Я у світі», екскурсію до музею, домашню роботу, гурткову роботу із суспільствознавства, свято вишиванки?

Які уміння формують у курсі «Я у світі».

Назвіть види навчання суспільствознавству у початковій школі.

Назвіть методи проблемного навчання суспільствознавству.

Назвіть типи проектів за провідним видом діяльності, які використовують на уроках «Я у світі».

Визначте специфічні (конкретнопредметні) принципи викладання курсу «Я у світі».

Назвіть історичні типи світогляду.

Дайте визначення поняттю «Метод проектів».

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 – 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 – 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом 120 год.: лекції – 10 год., практичні заняття – 28 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 40/30 год., модульний контроль – 8 год.

Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Модулі	ЗМ I				ЗМ II					
Назва модуля	Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства				Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання курсу «Основи суспільствознавства з методикою навчання»					
К-сть балів за модуль										
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8		
Дати										
Теми лекцій (відвідування – 3 бали)	Сучасний стан та проблеми суспільствознавчої освіти				Методологічні основи навчання суспільствознавства в початковій школі		Особливості реалізації громадянської та історичної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти			
Теми семінарських занять (відвідування, робота під час заняття) 2 + 20 = 22 бали		Життя людини. Діяльність людини				Шляхи формування у молодших школярів предметних та ключових компетентностей				
Теми практичних занять (відвідування, робота під час заняття) 5 + 50 = 55 балів			Портрет людства. Етнос, народність, нація Антропологічні риси українців				Організація життєдіяльності молодших школярів	Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі		
Самостійна робота (17*5=35 б.)		5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		
Види поточного контролю	МКР 1 (25 балів)				МКР 2 (25 балів)					

Назва модуля	ЗМ III. Особливості навчання суспільствознавства у початковій школі				ЗМ IV. Реалізація суспільствознавчої освіти у змістових лініях освітніх галузей «Суспільствознавство» та «Історична і громадянська» у початковій школі				
	9	10	11	12	13	14	15	16	17
К-сть балів за модуль									
Лекції									
Дати									
Теми лекцій (відвідування – 2 бали)	Форми, методи, прийоми та засоби навчання суспільствознавства у початковій школі				Реалізація суспільствознавчої освіти у навчально-виховному процесі початкової школи				
Теми семінарських занять (відвідування, робота під час заняття)									
Теми практичних занять (відвідування, робота під час заняття) 9+90=99 балів		Сучасні педагогічні технології в суспільствознавчій освіті початкової школи	Суспільствознавча та екологічна освіта молодших школярів на уроках «Я у світі»	Суспільствознавча та екологічна освіта молодших школярів на уроках «Я досліджую світ»	Технологія творчого проєктування у контексті проблемного навчання		Взаємодія людей у родині, колективі, суспільстві	Усвідомлення докільця і себе у ньому	Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів Формування ідентичності та громадянської компетентності учнів Особливості методики організації інтегрованого проєктно-тематичного навчання
Теми лабораторних занять (відвідування, робота під час заняття)									
Самостійна робота (14*5=70 б.)	5 балів	10 балів	10 балів	5 балів	5 балів	10 балів	10 балів	10 балів	5 балів
Види поточного контролю	МКР 3 (25 балів)				МКР 4 (25 балів)				
Підсумковий контроль	Відвідування лекц. – 5 б., сем. – 2 б, практ. – 14 б., роб на сем. – 20 б., практ. – 140 б., МКР – 100 б., сам. роб. – 105 б. Разом – 386 балів. Коефіцієнт – 6,43								

8.Рекомендовані джерела

Основні

1. Іонова, Олена Миколаївна. Підготовка майбутніх учителів до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу в початковій школі [Текст] : [монографія] / О. М. Іонова, Н. М. Сінопальнікова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Ін-т педагогіки та психології. – Харків : Щедра садиба плюс, 2014. – 263 с. : рис., табл. – (Педагогічна бібліотека Інституту педагогіки та психології). - Бібліогр.: с. 191-225.

2. Крамаренко, Алла Миколаївна. Методика навчання у ВНЗ освітніх галузей "Природознавство" та "Суспільствознавство" [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. спец. 8.01010201 Початкова освіта / Алла Крамаренко; Бердян. держ. пед. ун-т. – Донецьк : Ландон-XXI, 2013. – 241 с.

3. Типові освітні програми для закл.загальної середньої освіти: 1-2 класи. – К. : ТД «Освіта- центр +», 2018. – 240 с.

4. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

5. Старєва, Анна Михайлівна. Методика навчання суспільствознавства [Текст] : навч.-метод. посіб. / А. М. Старєва. – Миколаїв : Іліон, 2013. – 483 с.

Додаткові

1. Актуальні питання з громадянської освіти: Збірник матеріалів.3-4 класи / Упор.: О.Стребна. – Тернопіль. Мандрівець, 2008. – 144с.

2.Довідник молодшого школяра [Текст] : [посібник] / [Л. П. Ткаченко та ін.]. – Х. : Веста : Ранок, 2012. - 143 с.

3.Методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України про викладання навчальних предметів у початковій школі загальноосвітніх навчальних закладів України у 2016 / 2017 навчальному році. – 31 с.

4. Навчальні програми для загальноосвітніх навч.закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 392.

5. Особливості викладання освітньої галузі суспільствознавство у початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://studfiles.net/preview/5258644/page:2/#6>